

Artícle Genèric

[Mercat laboral i demografia](#)

La caiguda de les rendes del treball a Espanya i als EUA: factors conjunturals

Contingut disponible en
Anglès Espanyol

Ariadna Vidal Martínez
Oriol Aspachs

Com a la majoria de països desenvolupats, a Espanya el pes de les rendes del treball presenta una tendència decreixent. En els últims anys, sembla que el procés s'ha accelerat. Tant el context recessiu com altres factors conjunturals han jugat un paper determinant.

Més enllà de la tendència descendent global a llarg termini, el pes de les rendes laborals mostra un marcat patró procíclic, malgrat que acostuma a respondre a les variacions del PIB amb un cert retard: quan comença una recessió, el seu pes sol augmentar, però, passats uns trimestres, en general reula de forma important. Al

costat oposat, és també conegut el patró contracíclic del marge empresarial. Les empreses, per precaució, per aversió al risc o per millorar la posició financera, tendeixen a augmentar el marge amb què operen durant les recessions.

En aquesta recessió, la pauta no ha estat una excepció. Com s'il·lustra al gràfic següent, a Espanya, el patró d'ajust del pes de les rendes del treball ha estat força similar al de les últimes recessions. Segons les dades de l'OCDE, les rendes del treball van caure gairebé el 3% entre el 2008 i el 2012, un registre molt similar al de les dues últimes crisis. Així mateix, el declivi de les rendes del treball als EUA, de l'1,4%, s'assembla també al de les últimes recessions.

Per tant, sembla raonable pensar que, a mesura que la reactivació econòmica es vagi consolidant, una part de la reculada que s'ha produït en el pes de les rendes del treball es podria recuperar. No obstant això, el paper que ha tingut el sector immobiliari en la recessió actual podria modificar aquest patró. El sector immobiliari és molt intensiu en mà d'obra, i això fa que el pes de les rendes del treball en relació amb el valor afegit d'aquest sector sigui superior al de la resta de sectors econòmics. Per exemple, a Espanya, el pes de les rendes del treball en relació amb el valor afegit del sector s'ha mantingut 2,5 p. p. per damunt de la ràtio del conjunt de l'economia.

No és estrany, per tant, que la caiguda del pes del sector de la construcció hagi estat un dels principals factors que han empès a la baixa la participació de la renda del treball en els últims anys. A Espanya, el pes del sector de la construcció en el PIB va caure en 5 p. p. entre el 2007 i el 2012, fins al 8,6% del PIB. Als EUA, va fer-ho en 1,4 p. p. Com es mostra als dos últims gràfics, la contribució de la caiguda del sector de la construcció explica el 60% del descens del pes de les rendes del treball als EUA. A Espanya, el col·lapse d'aquest sector hauria reduït la participació de les rendes del treball en 3,6 p. p., però aquesta caiguda va ser compensada, en part, per l'augment del pes dels sectors del comerç i de la informació i les comunicacions.

Un altre dels elements que ha tingut un paper important en la variació de la participació de les rendes del treball ha estat la composició de la destrucció d'ocupació. Dels 3,6 milions de llocs de treball que s'han destruït entre el 2007 i el

2013 a Espanya, 2,5 han estat en la població menor de 30 anys. El nombre d'ocupats amb més de 55 anys, en canvi, ha augmentat en 151.000 persones. Les diferències salarials per trams d'edat no són insignificants: el 2011, per exemple, el salari mitjà de les persones més grans de 55 anys era de 26.000 euros anuals, més del doble del salari mitjà de la població menor de 30 anys, i el 14% superior al salari mitjà del conjunt de la població. En definitiva, el pes de les rendes del treball ha caigut perquè el descens de l'ocupació ha estat molt superior al PIB, del 17,7%, enfront del 6,9%. Dit d'una altra manera, aquest descens ha estat propiciat pel fort augment de la productivitat que s'ha produït.

A més a més, si el nivell de productivitat del treball es manté en els pròxims anys, el pes de les rendes del treball es podria continuar reduint, a causa de l'efecte de l'arribada de la generació del baby boom a l'edat de jubilació. Aquest efecte no s'ha de menystenir: per cada punt percentual que cau el pes de la població de més de 55 anys, encara que el salari mitjà d'aquest grup d'edat es mantingui constant, el pes de les rendes del treball es redueix, aproximadament, en 0,1 p. p. si la productivitat es manté constant.

Als EUA, el baby boom va tenir lloc, aproximadament, 20 anys abans que a Espanya, i aquesta generació començarà a arribar a l'edat de jubilació en els pròxims anys. En l'actualitat, el gros dels baby boomers es troba a la franja d'edat entre els 55 i els 67, població que s'ha incrementat, aproximadament, el 23% des del 2007, en detriment del grup comprès entre els 25 i els 54 anys, que ha caigut l'1%. Atès que el segment d'edat més avançat té, de mitjana, un salari més elevat (el 2013, va ser el 15% superior, en relació amb el salari mitjà total), la seva sortida gradual del mercat laboral representarà un descens del pes de les rendes del treball. Aquest efecte és similar al d'Espanya: 0,1 p. p. per cada punt percentual de reducció de la població més gran de 55 anys, si es mantenen constants els salaris mitjans per grup d'edat i el nivell de productivitat.

En definitiva, és probable que una part de la caiguda del pes de les rendes del treball es recuperi en els pròxims anys, a mesura que la reactivació econòmica es vagi consolidant. De tota manera, més enllà de les tendències de fons que comporten el progrés tecnològic o la globalització, hi ha certs factors que també podrien empènyer el pes de les rendes del treball a la baixa.

Oriol Aspachs i Ariadna Vidal

Departament d'Economia Europea, Àrea d'Estudis i Anàlisi Econòmica, "la Caixa"

Ariadna Vidal Martínez

Oriol Aspachs

